

10 січня - 6 лютого 2023
Короткий огляд ситуації за місяць

ХІД БОЙОВИХ ДІЙ

- Регулярні збройні сили РФ та приватні військові компанії продовжують здійснювати наступ у Донецькій та Запорізькій областях. На початку лютого з'являється все більше інформації про підготовку до [наступу](#) в Харківській та Сумській областях, але менш вірогідним вважається наступ на Київ з території Білорусі. У першій половині січня російські війська змогли захопити м. Соледар у Донецькій області, після чого зосередилися на захопленні Вугледара, Мар'їнки, Часового Яру та, зрештою, Бахмута. У Запорізькій області, попри здійснені заходи з розвідки боєм, істотних [просувань](#) у російської армії наразі немає. У Луганській області в січні тривав контрнаступ ЗС України, але його темпи невисокі через несприятливі погодні умови та постійне поповнення російської армії рекрутами й технікою.
- Станом на 6 лютого [втрати](#) російської армії складають, за даними української сторони, понад 132 тис. осіб загиблими. Разом із тим, завершується підготовка мобілізованих восени росіян, і в разі забезпечення їх технікою та боєприпасами, вони зможуть незабаром більш професійно брати участь у війні, ніж ті мобілізовані, яких одразу відправили в бій.
- Протягом місяця під обстрілами перебували Херсон, Харків, Дніпро, Запоріжжя, Хмельницький, Вінниця, Одеса, Кривий Ріг, Гуляйполе, Оріхів, Нікополь, Марганець, Куп'янськ, Вовчанськ, Берислав, Краматорськ, Костянтинівка, Снігурівка, інші населені пункти та прикордонні з РФ території Чернігівської, Харківської, Сумської областей. Під обстрілами часто опиняються житлові будинки, так, протягом місяця відбулися кричущі випадки руйнування багатоквартирних будинків із мешканцями в [Дніпрі](#), [Харкові](#), [Краматорську](#).
- 14 січня ЗС РФ провели чергові масовані ракетно-дронові атаки. Було випущено 38 ракет різних типів, з них 25 було збито українськими силами ППО. Уперше було обстріляно ракетами типу С300/С400 Київ, раніше цей тип ракет використовувався, здебільшого, для ударів по Харкову та деяким іншим містам. У ніч проти [26 січня](#) було здійснено атаку з використанням 24 дронів-камікадзе (усі вони були збиті завдяки злагодженій роботі систем ППО), а вдень по різних містах України було випущено 55 крилатих ракет (47 з них було збито).
- Триває евакуація з прифронтових територій України, зокрема, з Покровська до Львова, з Херсона до Хмельницького. У багатьох населених пунктах Донецької області залишається лише по кілька відсотків від загальної кількості мирних жителів, які жили там до початку бойових дій. Херсон та інші міста області також стрімко знелюднюються через постійні обстріли. В Херсоні залишилось [лише 20% населення](#) міста.
- Внаслідок обстрілів та пов'язаних із ними відключень електроенергії триває енергетична криза, 3-4 лютого відбувся майже тотальний [блекаут](#) в Одесі та частині області. В умовах значного зниження температури можливе загострення гуманітарної ситуації. Створена мережа пунктів "суспільного опору" не розрахована на забезпечення потреб великої кількості людей у разі

аварійного виходу із ладу інфраструктури життєзабезпечення у великих містах. Після завершення канікул у школах, багато дітей пішли на заняття офлайн, школи адаптуються до воєнної ситуації, створюють бомбосховища.

- Ракетні обстріли очолили рейтинг проблем для бізнесу. З жовтня кількість компаній Європейської бізнес асоціації, що відчули [вплив ракетних атак](#) на свою діяльність, зросла з 47% до 89%. Більшість компаній [повідомляють про падіння доходів](#): у 29% відбулося падіння до 20%, у 54% — падіння на 21% і більше, лише 6% опитаних повідомили про відсутність змін. Підприємства, зокрема, промислові гіганти, не можуть нормально працювати без електроенергії, тому бюджет промислових областей, як-от Запорізької, недорахувався в 2022-му році приблизно 30% прибутків.

ГУМАНІТАРНИЙ ВИМІР

- За офіційною [інформацією ювенальних прокурорів](#) 460 дітей загинуло та понад 919 отримали поранення різного ступеню тяжкості, 16222 дітей — у списках депортованих. Загальна кількість катівень на деокупованих територіях [сягнула 49](#), з них 25 було виявлено на Харківщині.
- Російська армія знищила щонайменше [553 об'єкти](#) української культурної спадщини, з яких 234 вже перевірені ЮНЕСКО. За повідомленнями ООН, російською армією було здійснено [745 атак](#) на заклади охорони здоров'я України. Інфраструктурі України завдано збитків на [127 мільярдів доларів](#).
- За [повідомленням поліції](#), на Київщині вже виявили 1369 тіл мирних жителів, вбитих окупантами, 197 тіл громадян залишаються неідентифікованими. 300 осіб наразі вважаються безвісти зниклими. Загалом, УВКПЛ зафіксувало [18 096 жертв серед цивільного населення](#) з початку повномасштабного вторгнення. Щодо втрат російської сторони, [за оцінками NYT](#), вони складають понад 200 тис. вбитими.
- За словами генерального секретаря ООН з політичних питань [Розмарі Дікарло](#), росія не демонструє жодних кроків щодо припинення бойових дій в Україні. росія наступає на 5 напрямках, а війська РФ сконцентрували всі сили на прорив [оборони та оточення](#) Бахмуту. Через значні втрати російські війська почали [вербувати засуджених жінок](#).
- Згідно з даними Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, станом на 31 січня в Європі перебувають [4 млн 823,33 тис. українців](#), зареєстрованих для тимчасового захисту, тоді як станом на 30 вересня 2022 року ця кількість досягала 4 млн 183,84 тис. При цьому також чимало біженців опинилися у США, Канаді, інших регіонах світу.
- Міжнародне агентство з атомної енергії (МАГАТЕ) [здійснило перевірку](#) українських АЕС. Як результат, жодного військового обладнання на атомних станціях не знайдено, тим самим заяву росії про наявність “нелегальних та дуже небезпечних речей на цих об'єктах” спростовано. Рафаель Гроссі також закликає створити [зону захисту та ядерної безпеки](#) навколо Запорізької АЕС. [1500 працівникам](#), які відмовились від отримання російських паспортів, було закрито доступ до Запорізької АЕС. Згідно із [заявою мера Енергодару](#) Дмитра Орлова, усе частішими

стали випадки викрадення працівників Запорізької АЕС, а саме тих, хто відмовляються співпрацювати з росіянами.

- В Україні, в одній з найбільш індустріалізованих країн Європи, зберігається 6 мільярдів тонн рідких відходів, які утворюються на вугільних шахтах, хімічних підприємствах та інших галузях важкої промисловості. За останні шість місяців такі [надзвичайно чутливі об'єкти](#) постійно перебували під російським обстрілами. Екології України завдано збитків [на 1, 35 трлн грн](#).
- За шість місяців роботи “зернового коридору” Україна відправила 19,7 мільйона тонн продовольства, проте відправити можна було б [понад 30 мільйонів тонн](#) за умови стабільного функціонування коридору. За заявою Міністерства інфраструктури України, російська сторона [саботує інспекції суден](#) у Босфорі, що призводить до стабільної черги з понад 100 суден. Україна у січні експортувала на 25% менше агропродукції, ніж у грудні.
- Омбудсман Дмитро Лубінець наголосив, що росія [не дотримується домовленостей](#) у рамках Женевських конвенцій. Українські військовополонені скаржаться, що умови утримання у російському полоні пригнічують людську гідність та не відповідають міжнародним умовам. До того ж, порушуються права українських дітей, стосовно яких росія вчиняє весь [спектр злочинів геноциду](#): від депортації до створення дитячих катівень на тимчасово окупованих територіях. У Луганській області [не виплачується зарплата](#) підприємствам, якщо хоч один працівник підприємства не має паспорта рф. Російською стороною було також розпочато [заходи з евакуації](#) населення з тимчасово окупованих територій, а саме колаборантів із сім'ями у Троїцькому районі Луганської області.
- Складною залишається економічна ситуація у країні: загальний показник інфляції [становить 26,6%](#). Тим не менш, наразі інфляція поступово йде на спад і прогнозується, що у 2024 році вона становитиме [лише 10%](#).

РОСІЙСЬКІ НАРАТИВИ, ПРОПАГАНДИСТСЬКИЙ ВИМІР

- **Мобілізаційна суспільна риторика, подальша мілітаризація загального дискурсу.** У російській офіційній риторичі, внутрішньому дискурсі акцент робиться на подальшій ескалації. Песков [вказує](#), що “конфлікт в Україні розвивається за висхідною спіраллю, а залучення до нього Північноатлантичного альянсу зростає”. При цьому в російському офіційному та пропагандистському дискурсі заперечується можливість перемоги України “на полі бою”. Знову актуалізуються питання стосовно погроз [застосування](#) ядерної зброї рф щодо України. Згідно із заявою спікера держдуми володіна подальші постачання західної зброї лише загострять ситуацію. Песков напередодні зустрічі в “Рамштайні” [вказував](#), що постачання зброї далекої дії призведе до нових наслідків конфлікту, його ескалації. Вкотре йдеться про погрозу ядерною зброєю, зокрема при намаганні деокупації (ударів) по Криму, так медведев [заявив](#), що “буде палати вся Україна”. Використовуються мобілізаційні наративи для громадян про прямі загрози безпеки рф, зокрема у Москві на будівлях помічено установки ППО, песков [вказує](#), що питання захисту російської столиці перебуває у віданні міноборони.

- **Використання історичних наративів для виправдання російської агресії в Україні.** Під час [відзначення](#) 80-річчя перемоги СРСР в Сталінградській битві путін [заявляв](#) про загрози безпеці рф з боку Заходу та переломні моменти історії. Використовується порівняння Другої світової та ролі рф, як рятувальника світу із війною в Україні. Надання західної зброї називається “планом Барбаросса-2”. Так, зустріч представників безпекових відомств в “Рамштайні” [характеризується](#) як “план Барбаросса-2” проти рф. Легітимність агресії та війни пояснюється історичними наративами “боротьби росії із фашизмом”. Актуалізуються тези боротьби рф з нацизмом чи “неонацизмом” сьогодні. Поширюються [наративи](#) з боку путіна із звинуваченнями України в “нацизмі”, організації та проведенні “етнічних чисток”. Інформується про успіхи та перемоги російської армії, триває [поширення](#) наративів, що це саме захід воює з рф руками українців “до останнього українця”, але Україна [виснажена](#) російською армією та “захід боїться переростання конфлікту в окопну війну у стилі Першої світової”. Більше з боку російських спікерів вже застосовуються характеристика “сво” як [Першої світової](#) для України – війни артилерії та масових втрат української армії.
- **Подальша акцентуація антизахідної риторики.** У внутрішньому дискурсі масовано поширюються антиєвропейські, антизахідні наративи. В інформаційному просторі вказується, що захід становить загрозу рф. Використовуються різні складові політики пам’яті, зокрема діяльність структур ЄС [порівнюється](#) із діями “Наполеона та Гітлера” щодо рф, стверджується, що незважаючи на тиск рф все “знову відновить”. Лунають погрози “[Парижу](#)”, вказується, що ресурси країн ЄС обмежені. У новинах лунають безперервні загрози та звинувачування Заходу у підтримці “війни в Україні” через “накачування зброєю”. Це [свідчить](#) “про пряме включення” Заходу у конфлікт (песков). Офіційні особи рф [піддають](#) критиці нинішнє керівництво США, яке винне у війні, вказуючи, що “[Трампа](#) вирішив би конфлікт за добу, а військових дій не відбулося”. У публічному дискурсі війна подається як справедлива, ситуація інтерпретується у такий спосіб, наче агресія відбулася саме стосовно рф, вишукуються нові аргументи стосовно легітимації агресії та мобілізаційні повідомлення до російського суспільства стосовно потреби захисту рф від загрози. На рівні мзс рф поширюються прямі погрози Польщі та країнам Балтії, у внутрішньому інформаційному полі висвітлюється, що дії цих країн будуть мати “довготермінові наслідки”. Увага була прикута до потенційного надання важкого озброєння Україні (танки “Леопард”), в російських офіційних матеріалах цей крок називається як включення ЄС у війну, наближення третьої світової до Європи, “[розширення рамок кризи](#)”. За [словами](#) медведєва, передача ЗСУ танків Т-72 чи Leopard не врятує ситуацію в Україні. Ті ж самі меседжі [поширює](#) песков, вказуючи, що танки збільшать тривалість “сво”, але її цілі будуть досягнено. Актуалізуються погрози Заходу в плані потенційної можливості «третьої світової». Зокрема медведєв вказує, що військова техніка не врядує “[старий та слабкий Захід](#)” від подальшої війни.
- **“Нові території”.** На офіційному рівні рф демонструє політику “реінтеграції” “нових територій”. Зокрема путін доручив уряду [затвердити](#) програми соціально-економічного розвитку

Херсонської, Запорізької, Донецької та Луганської областей, передбачивши досягнення “цими суб'єктами рф не пізніше 2030 середньоросійських показників рівня життя громадян”.

- **Демонстрація підтримки позиції рф.** У внутрішньому дискурсі та назовні [просувається думка](#), що дії рф підтримує більшість світу – “будемо розвивати співпрацю з ШОС та БЮРІКС”, а країни ЄС та Захід в цілому себе дискредитували. Інші країни називаються “світовою більшістю”. Йдеться про розвиток [інтеграційних російських проєктів](#) на пострадянському просторі ЄврАзЕС.
- **Втома від України на Заході. Брак єдності у підтримці України.** У російських медіа, внутрішньому інформаційному полі демонструється виникнення браку єдності країн ЄС у підтримці України. Актуалізувався сюжет про тиск на угорців в Україні та конфлікти на Закарпатті. Цитуються високі посадовці Угорщини щодо того, що подальша військова підтримка України з боку країн ЄС дорівнює вступу у війну ([Орбан](#)). Наводяться [цитати](#) Орбана про “дрейф Німеччини у бік війни” через надання танків Україні. Інформується про проблеми на Закарпатті, зокрема наводиться [інформація](#) угорських українських політиків про “тиск на угорців в Україні”. В офіційних російських змі цитуються “угорські ЗМІ”, які говорять про [порушення прав](#) угорців під час призову. Інформується про примусовий призов угорців до лав ЗСУ, адже “[угорцям доводиться](#) ховатися на горищах від воєнкомів”. Наводяться [міркування німецьких](#) політиків проти військової допомоги Україні, що подається у російських офіційних змі як домінуючий процес у формуванні думок у країнах ЄС щодо України.
- **Дискредитація України, звинувачення у воєнних злочинах.** У російському дискурсі перекладається відповідальність за наявність гуманітарних та екологічних викликів під час війни на Україну. Так, рада з прав людини при президенті рф [поширила в міжнародні організації](#) матеріали про начебто злочини ЗСУ. Українська сторона [звинувачується](#) у збільшенні загроз для Запорізької АЕС, зокрема не “йде на домовленості” зі створення “захисної зони навколо АЕС протягом 5 місяців”. Заява пролунала після вибухів поруч із атомною станцією, територія якої сьогодні окупована російськими військами. РФ активно [заперечує](#) воєнні злочини, так, російські змі масово поширювали коментар українського радника голови офісу Президента України О. Арестовича, що у руйнуванні житлового будинку у Дніпрі (загибло 45 осіб, 2 дитини, понад 75 осіб важко поранені) начебто винне українське ППО. Окремі російські змі писали, що [руйнування](#) у Дніпрі спричинено вибухом газу. У зведенні за 14 січня міноборони рф [підтвердило](#) ракетний обстріл України, вказуючи, що всі цілі досягнено, проте про Дніпро згадки не було. Російські державні змі “РІА Новини” і ТАРС не [опублікували](#) жодної новини про те, що рф ударила ракетою по житловому будинку в Дніпрі, немає жодного матеріалу про те, що сталося, навіть просто згадки про руйнування частини будинку. Про це не написало жодне з державних видань. Не присвятило цьому жодного рядка також видання “Весті” (входить до холдингу ВДТРК). Не було публікацій і НТВ (“Газпром-Медіа”). 16 січня песков [заявив](#), що руйнування та жертви в Дніпрі спричинила українська ППО. Триває [заперечення](#) інших воєнних злочинів росіян в Україні (до прикладу, у Бучі), натомість російська сторона планує притягнути українську сторону до “трибуналу через

- “дезінформацію”. [Заперечуються](#) будь-які репресії проти проукраїнських цивільних у Запорізькій області.
- У внутрішньому російському дискурсі широко поширюються дискредитаційні наративи щодо Зеленського, українського Уряду. Президент звинувачується у корупції, для додаткової легітимації цих тверджень наводяться висловлювання іноземних політиків та [лідерів](#) думок (Гейтс), просувається наратив, що український уряд “найкорумпований у світі”. Йдеться про загальну втому від Зеленського та його негативної “[поведінки](#)” з боку країн ЄС. Про [втрату](#) довіри до Зеленського з боку США, про що свідчить контроль над допомогою Україні. Одночасно з боку офіційних осіб лунають традиційні звинувачення Зеленського у “виклянчуванні зброї”, [образливі коментарі](#) (меведєв), йдеться про [повну залежність](#) Зеленського та “його камарилы” від Заходу, несаможитності та слабкості. В офіційних російських медіа поширюються думки контраверсійних українських політологів про необхідність “[імпічменту](#)” Зеленському за “порушення конституції”.
 - **Обстріли цивільної інфраструктури.** У внутрішньому інформаційному полі рф з’являються повідомлення стосовно [додаткових](#) обґрунтувань потреби ракетних ударів по цивільній структурі Україні, зокрема російське міноборони [стверджує](#), що “ракетні удари”, що було завдано по “системі енергетики України”, зривають постачання “західного озброєння” та боєприпасів для ЗСУ, можливість ремонту української техніки. Водночас висвітлення обстрілів стало менше.
 - **Про перемовини.** Говорячи про перемовини, рф наполягає на своєму порядку денному, уникає можливості обговорення деокупації “нових російських територій”, вказуючи, що цілі спецоперації будуть досягнуто. Нова ціль політики путіна та перемовин – гарантії безпеки та стабільності рф. На початку січня було активізовано риторику навколо [перемовин](#) та їхнього геополітичного характеру, захисту безпеки рф, необхідність появи в Україні громадських мирних ініціатив. Опубліковано статтю друга путіна, голову опзж медведчука, який перебуває в рф, про потребу перемовин та гарантії безпеки рф з боку заходу. Йдеться, що саме Захід винен у війні. Про популярність статті [говорив](#) песков 16 січня залишивши без відповіді питання про зустріч путіна та медведчука. Паралельно з цим “російські експерти” розмірковують про [потенційну появу](#) (чи навіть наявність) в Україні “руху за мир”, начебто він є (опозиція), але його нечутно з огляду на “зачистку інформаційного простору”, проговорюється наратив, що війна це не війна, а “[захист безпеки рф](#)”. Заперечується будь-яка можливість перемовин, так, песков [заявив](#) 23 січня, що “Перемовини москви та Києва зараз неможливі, оскільки для них немає умов ні де-факто, ні де-юре”. Водночас 23 січня лавров [вказує](#), що Київ має прояснити свою позицію стосовно перемовин з рф. Поширюються [повідомлення мзс рф](#), що росія ніколи не відмовлялася від “рівноправних» перемовин із Заходом, ЄС”, але ЄС “спирається не на власні інтереси”, а на “прагнення комусь догодити за океаном”. Перемовини відбудеться, коли в Європі з’являться сили, які це усвідомлять. Але в ЄС та США [втрачено](#) “культуру дипломатії”. Висвітлюється позиція уряду Угорщини як підтримка миру через небажання надавати Україні зброю, промовистими є [висловлювання](#) про досягнення миру “мирним шляхом”.

- **Перемоги російської армії.** Російська сторона поширює переможну риторику для громадян. 13 січня мо рф заявило про взяття Соледару. Вказують, що контроль над Соледаром дозволить відрізати постачання українських військ в Артемівську (українська назва — Бахмут). Російськими посадовцями “звілнення Соледару” [інтерпретується](#) публічно як переломний момент у війні (водолацький, держдума), “[порог грандіозної перемоги](#)” рф, взяття міста має “[геополітичне значення](#)”. Взяття Соледару подається російською стороною як ледь не “[поразка Заходу](#)”. 15 січня путін доєднався до переможних наративів [зазначивши](#), що “сво” має “позитивну динаміку” та все розвивається за планом. А 16 січня почали з’являтися повідомлення про суттєву перемогу рф над збройними силами України, які хаотично [виходили](#) із Соледару, залишаючи зброю. У внутрішньому дискурсі поширюються наративи, що “воєнна ініціатива” [перейшла](#) до російської армії. Вказується на успіхи російської армії на сході, зокрема в районі Соледара, [Бахмуту](#) “по всій лінії” [Донецької](#) області.
- **Мобілізаційні заходи.** Тривають заходи мобілізації, заохочувальні дії російської влади стосовно учасників сво ([подвійний трудовий стаж](#), [реабілітація](#), [виплати](#), [безкоштоване харчування дітей мобілізованих](#)).
- **Подальше згортання прав та свобод.** Посилюється режим протидії інакодумству, різні верстви російських лідерів суспільної думки залучаються до процесу покарання “внутрішніх ворогів”, “лібералів”, тих, хто виступає проти війни, тих, хто залишив територію рф. Зокрема, Рада при президенті РФ з розвитку громадянського суспільства та прав людини (СПЛ) планує найближчим часом виробити позицію у зв’язку з пропозиціями щодо необхідності введення відповідальності для “[різного роду "зрадників"](#)”. У [держдумі](#) розробляються заходи покарання тих, хто поїхав з рф ([конфіскація майна](#)).
- **Заперечення української ідентичності.** Заперечується Українська державність, Україна називається “штучною країною”, нічийною землею (Орбан).

ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНИЙ ВИМІР

- В січні-лютому була підставлена під удар інституційна стійкість та ефективність державного управління в Україні. 18 січня в авіакатастрофі [загинув міністр](#) внутрішніх справ Д.Монастирський, його перший заступник та ряд високопосадовців МВС. Посаду голови МВС (після загибелі в катастрофі) зайняв керівник Національної поліції І. Клименко. Інші кадрові зміни були пов’язані із відставками та змінами керівників низки міністерств, державних установ. Фактично продовжується поступова ротація Кабінету міністрів без відставки уряду. Зокрема:
 - Корупційні скандали навколо Міністерства оборони мають ознаки внутрішньо-політичної конкуренції та зовнішнього втручання з використанням ІПСО. Між тим здається, що Міністру оборони О. Резнікову вдається зберегти посаду, що матиме стабілізаційний ефект.

- Затвердження на посаді голови СБУ, який працював у статусі В.о. можна трактувати як позитивну оцінку зрушень у діяльності СБУ (зокрема, це пов'язано з численними обшуками, проведеними у підозрюваних у корупції та шахрайстві).
- Звільнення голови Державної митної служби та неможливість швидкого новопризначення є свідченням внутрішньо-політичної боротьби та певного кадрового голоду.
- Звільнення 5 голів військово-цивільних адміністрацій в регіонах України, в т.ч. в прифронтових регіонах має неоднозначний ефект, оскільки є ризик виникнення вакууму влади.
- [Національний банк України](#) прогнозує зростання ВВП України на 0,3% у 2023 році. 2024 році на 4,1%, у 2025 — на 6,4%. Для відновлення економіки необхідно розблокувати порти України, що дасть Україні 20 млрд доларів прибутку, а також поштовх до економічного відновлення. Так, до війни експорт продукції гірничо-металургійного комплексу забезпечував роботою 530 тис. українців та становив мінімум 21-22 мільярдів валютної виручки.